

(א) [צ"מ סד: ט], (ב) לעיל כא. [ע"פ] צ"מ סד: א, צ"מ טס [וע"פ] כש"י ותוס' (ד) ז"ל רבא, (ה) ז"ל רבא דהא משמת רב יהודה וזל רבא ממארק דקושין ע"פ: (ו) רש"י (ג) [ונפיק כ"ל],

תורה אור השלם

1. נשאר בעיר שקמה ושאיה יבת שעה ישיעיהו כי רב

מוסף רש"י

ביהא מיתבא. בית שהא מיושב דרית בני ארס יתיב. ויבנו קייס, לפי שדרין תבוס וזלון מה שהא לזר ומתקין אותו (ע"ל בא). ושאיה יוכת שעה. עד ששמו שאיה מכתת שער בית שאין בני ארס דרין בו, והלך זה שמד בו ההוא, לישא אחריה בית שהא שאו ויחד מאן ארס יוכת שער, מיקין מתקין אותו אוחו (שם). תקיף אוחו דאינשי דמטיק בהו דורי. מחיק בעידיה על בעלי חובות שלו ויכופ לעשות מלאכתו (ב"מ סד). עבדא נהום כריסיה לא שרי. נחם מאלכו. והיינו זני ביום מלאכתו (שם). דארור עבדיה. כי שמו, דמקדיד בי כובי. לזן היה ומקדיד בתניות לשמות זין (שם). דלא ליסתרי עבדיה. של יניגל להיות נטל ויפעל. התיי' משמשת דרך התפעלות בנית ש"י וסמ"ך, כאשי ריפבל שר יאמר תשתרי, שהתיי' מתמלעת הפסיק אומיות השורש והכאשי יאמר נגמרת סף השמועה, נגמרת שח השמועה, וכן נלשון נגמל משמתי מיסתמך אשתיה אשתמקל (ב"מ סה).

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

פטור. מלשם לבעליו שכרו: של נשעה מלאכה. נשעה [שאינו רגיל] לעשות מלאכה או שאין עכשיו לבעליו מלאכה לעשות דזה נהנה וזה אין חסר הוא ופטור: כדשלה ליה נו' הדך בחזר חזירו. ומוקמינא לה צפ"צ (דף כא).

ביתא מייבא יתיב. זה הדך בתוכה ההנהו לבית זה שהוא מיושב דיורין: יתיב אין חרז לפי שהדך בתוכה טע ומשפין סדקיה תמיד: ושאיה יוכת שעה. עד הוא ושמו שאיה מכתת שערים וכותלי בית שאין ארס דר בתוכה: דלא נספרי. של לא ילמד דרכי הבעולה: פתחה. אם נשברה או נתקלקלה ודמי פחתה ימירין על שכרה נוטל דמי פחתה: עמיד לאגרא. מסתמא כי נחית לה אדעתא לאגרא נחית הלכך לאו צמות גזלן דיינין ליה ונותן שכרה על כרחו אם רצין הן על דמי פחתה: הא דלא עבידא לאגרא. לא יתיב ליה אלא פחתה: נחם לה אדעתא לאגרא. לכה שכרה נוטל ואם פחתה יתר על שכרה נוטל דמי פחתה דהא ע"כ שקלה וגזל הוא: נחית לה אדעתא דגולונתא. אפי' שכרה גדול מפחתה לא יתיב אלא פחתה דכל הגולנין משלמין כשעת הגזלה: פסלתו מלכות. המלך זוא שלא יאל לא צמדינה זו ולא צמדינה אחרת: היינו נסדק. דכיון דלא [נסדק לגמרי] הויק גמור הוא ומשלם כשעת הגזלה: אלא היכי דמי נפסל. דקתני מתניתין הרי שלך לפניך: גזלן שפסלתו מדינה זו. בני מדינה פסלוהו מעלמן: ויואל צמדינה אחרת. שיכול לומר לו לך להזיאו שם: תרומה לא מינכר הויקה. לא נשתנה מלאכתו משאר תמיס: הכא מינכר הויקה. שאין זורה זו דומה לזורה של כל היוצאים עכשיו וכגזלה הימנו היו כל זרות המדינות שוות לה: המלוה אם חזירו. שום פרגמטיא: על המטבע. שקלך לו מעות: נותן

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומי אמר רב עבדא כמקרקעי דמי והאמר רב דניאל בר רב קמינא בו'. ואם היה כמקרקעי דמי אפי' נחת ליה צמות גולנות לא נפק מרשותיה דמריה דהוי קרקע דלין גולות ומשלם לאגרא היכא דקאי לאגרא כמו ספינה דלקמן היכא דלא נחת ליה צמות גולנות: ה'הלוחו ודר בחצירו. כולה סוגיא דהכא כלישנא קמא דליזיה נשך (צ"מ דף טד: ושם) ז"ע היאך אלוה מותר לעשות שום טובה למלוה אפי' דברים שהיה עושה לו בלא הלוואה ואפילו דברים שאין רגילות ליעול מהן שכר יהא אסור דומיא דמזרז דלא קיימא לאגרא וי"ש דברים שאין רגילות להשאיל צחנס כגון להשאיל סוסו שיהא אסור אפי' הוא כ"כ ארבעו שבלאו הכי משיאיו וא"כ יומר מדאי יש לו לומר ללוה שלא יעשה למלוה שום הנאה וי"ל דדוקא מילי דפרהסיא ואושא טובה כגון לזרז בחצירו ולתקוף בעצמו אבל להשאיל לו כליו או אפי' סוסו כיון דבלאו הכי משיאיו מותר ודוקא נמי דנקט ממשני' צמירו ולא נקט לא ישימר לו כליו או דוממנו בצמות ועוד שמא י"ל דכל היכא דקודם הלוואה היו אוהבים זה את זה שהיו משיאלין חזר זה לזה אם היו זריכין מותר להשאיל חף לחזר הלוואה ומתני' דליזיה נשך (שם) צמנס בני אדם רגילות שיהא עושה ליה למלוה אלוה הנאה בלא הלוואה דומיא דהקדמת שלום שאין אסור אלא צמותו שלא היה רגיל להקדים לו מקודם לכן ומיהו אפילו דבר שהיה משיאלין בלאו הכי כגון חזר דלא קיימא לאגרא אם נכנס שלא מדעת חזירו הייב אע"פ ששם לא הלוה לו לא חייב חזיר לתת לו שכר כדמשמע הכא ולפי זה הייא דליזיה נשך (שם) איירי דוקא בחזר דקיימא לאגרא דהתם איירי מדעתו כדקאמר לא שכוור היינו צמותו אבל בלא קיימא לאגרא היה מותר כיון דזרשותו נכנס וגם בלא הלוואה היה מייח לו לזרז צחנס והיא דקאמר לתם עלה דמילתא דהכא מאי קמ"ל תנינא ומשני מהו דתימא ה"מ חזר דקיימא לאגרא כו' קמ"ל לא בעי למימר קמ"ל דמתניתין איירי אפילו בלא קיימא לאגרא דמתניתין ודאי לא מיירי אלא דוקא דקיימא לאגרא כיון דמייירי מדעתו אלא ה"פ קמ"ל דאפי' לא קיימא לאגרא אסור היכא דלא הוי מדעתו ופירושו זה דמק דהפפט משמע דמתניתין קאי וקמ"ל דמתני' איירי אפי' בלא קיימא לאגרא אע"ג דאיירי דהיינו משמעו:

צו.

עין משפט
נר מצוה

מה א ב ג מיי פ"ג מה' גולה ואבדה הלכה ז סמג עשין פג ולאין קלג טוש"ע ח"מ סימן שסג ספ"ק ד: מו ד ה מיי פ"ג מה' גולה וזה הלכה ב סמג שם טוש"ע ח"מ קסו ספ"ק א: מו ז ז מיי פ"ג מה' גולה ואבדה הלכה ח סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סימן שסג ספ"ק ה: מו ח ח מיי שם הל' ד טוש"ע שם ספ"ק א:

רבינו חננאל

כיתא מיתבא יתיב נחא ליה. פי' בית שדרין בו בני אדם הוא מיושב ואינו חרב ואפילו אשתמש בתיבוי וצייבי חרב. ולמאן דאמר משום שאיה היינו בית שאין משתמשין בו כלום האי כיון דאישתמש בתיבנא וצייבי לא חריב. נחא ליה דלא לסתור עבדיה. ופי' ר"ח זיל באכלוסא דמחרוזא דאי לא עבדי מלאכה חלשי. נחא ליה דלא נסתרי עבדי. פי' נחא ליה לבעלים שלא ישב העבד בטל ויסיח ריעו מן המלאכה ולא לעשות מלאכה בכתחילה. והעיקר מן הסתירה. איתמר המלוה חזירו על המטבע ונפסל המטבע. אמר רב

המל' זה את חבירו ע"ה המטבע. פ"ה הלוה לחזירו שום פרקמטיא על המטבע שקלך בו צמעות נותן לו מעות שיואלין לעשות פרוען דהא קבל עליו לתת מטבע דוקא הלוה פרקמטיא אבל הלוה מעות מה שהלוהו משלם לו עכ"ל הקונטרס ופירושו נראה דאם הלוהו מעות נמי וקבל לו שישלם לו מעות דמשמע היולא צמותה שעה דמעות שנפסלו לאו מטבע נהו ולא נקט בקונטרס פרקמטיא אלא משום דכשמלוה ארס מעותיו אין רגילין להזכיר דבר אבל כשמוכר פרקמטיא אפי' אמר סתם כי וכך מעות תמן זריך לשלם לו מטבע היולא וקשה לפירושו דה"ל למימר המוכר לחזירו על המטבע או ה"ל למינקט הקיף ועוד כיון דמעות פרקמטיא וזקף עליו צמלוה אין סבירא כלל לחלק בין הלוהו מעות לפרקמטיא שמכר צמעות ונראה לפרש דלין חילוק בין מכר לו פרקמטיא בין הלוהו מעות ומיירי כשהתנה עמו ע"מ שישלם לו מעות וכיון שפירש לו כך סתמא דמילתא לכך פירש שאם יפסל יתן לו מטבע היולא דאותו שנפסל אין שמו מטבע ושמואל סבר דכיון שיואל צמעותו שם מטבע עליו ועוד אורי' ד"ל כגון שהלוהו סאה חטין ואמר לו או תחזור לי סאה או כך וכך מעות ואילו צמעותו לחודייהו קבל היה משלם לו מטבע שנפסל אבל הכא שלם זקף עליו צמלוה גמורה שיכול לפרוע לו חטין אם ירצה נותן לו מטבע היולא צמותה שעה ולכל הפירושים אם הלוהו מעות סתם מעות שהלוה לו יפרע